

6.

DEO DUCE
MEDITATIO S. EVANGELII
FERIÆ SECUNDÆ
NATIVITATIS
CHRISTI
Additis S. Patrum dictis, Quæstio-
numq; aliquot ad uberiorem textus, cum opus est, explicatio-
nem, decisione, & Heterodoxorum refutationem.

QUAM
In Regia Aboënsi Academia.

P R A E S I D E
DN. A E S C H I L L O P E T R E O
S. S. Theol. Doct. Profess. & Civitatis ejusdem Pastore.

Examini subiicit in Auditorio Majori horis solitis

Ad diem 20. April. Anni 1649.

JOANNES ANDR. TIBELIUS
WESTMANNUS S. R. M. Stip.

A

Augustinus in Psalm. 90.

Gallinas a. ante oculos quotidie habemus ac cernimus, quomodo pullos suos foreant, alios passas sub alas excipientes, aliis tergum confundendū & undiquaq; editum præbentes, simulq; blandam & gaudii indicem vocem edentes: exdem canes & angues fugiunt cum sibi metuant: cum verò pullis timent, defendant & ultra quam vires patientur, iis propulsandis certant.

B

Hieronymus in Matth. cap. 23.

Habent Judæi datum sibi tempus penitentia: Confiteantur benedictum, qui venis in nomine Domini, & Christi ora conspiciens.

A B O E.

Excudebat Petrus WALD/ Acad. Typogr. Anno 1649.

Amplissimis, Consultissimis ac Præstantissimis
VIRIS.

DN. CLAUDIO ERICI Erschenn:
Camera quondam Regiae Holmensis Fiscali expeditissimo,
nunc verò Illustriissimi Comitis Dn. Axelij Oren-
sterna Regni Svecici Cancellarij, Advocato ge-
nerali, accuratissimo.

DN. ELIA ANDREÆ, arcis Aboënsis castella-
no circumspetissimo.

DN. PETRO ANDREÆ, Baronatus Kimithoënsis
Prætori solertiß: bauddudum nutritio meo benignissimo.

DN. MARTINO Schilling/ Regij Parlamenti, quod
Aboë est, Secretario attentissimo.

DN. M A T T H I Æ MATTHIÆ, Prætori in
Mynås fidelissimo.

DN. FROMHOLDO ERICI Steckmann/
civi ac negotiatori Holmensi perindustria.

Dominis Patronis, Mecenatibus, Promotoribus &
amicis meis perpetuâ animi observantia colen-
dis; hanc Meditationem Sacram reverenter
& officiosè inscribo

JOANNES A. TIBELIUS
Westmannus Respond.

FERIA SECUNDA
NATIVITATIS CHRISTI.

In Sanctis & Suumē Laudandis Trinitatis Patris, Filiū
& Spiritus Sancti Nominis.

Cum pius & sanctus Rex & Propheta David, Arcam Domini in domicilium pro eā paratum, introduceret, valde ipse lætatus est, ipse saltans & canens & sacrificia offerens. Idem fecit tota multitudo, quæ cum Davide erat. 2. Sam. 6. Hoc gaudium Davidis, non ex hac arcâ Mosaica solum fuit, sed multò magis ex Nativitate Christi, qui area est, in quâ omnes thesauri Divinitatis sunt reconditi, qui nobis attulit gratiam, sapientiam, sanctificationem 1. Cor. 1. y. 30, cuius Mosaica illa arca typus fuit. Cum itaq; hoc tempore festum nativitatis Christi celebremus, decet nos magnoperè lætari de ejus nativitate & adventu in hunc mundum. Ex introductione enim hujus arcæ; lætantur angeli ipsi, canentes: Gloria in excelsis Deo, & in terra pax, hominibus bona voluntas. Hoc nostrum gaudium consueto cantico exprimemus, dicentes.

Dies est latitia in ortu regali Ec.

Oremus etiam Deum, ut hodiernum Evangelium ita meditari queamus, ut cedat in nominis Divini gloriam, nobis in augementum & incrementum doctrina & bonorum operum, in spem & fiduciam & tandem eternam beatitudinem. Dicamus igitur Pater noster, Ec.

E V A N G E L: Matth. 23. à vers. 34. ad finem.

Ecce, ego mitto ad vos Prophetas, & Sapientes, & Scribas, & ex illis occidetis & crucifigetis, & ex eis flagellabitis in synagogis vestris, & persequemini de civitate in civitatem. Ut veniat super vos omnis sanguis justus, qui effusus est super terram, à sanguine Abели justi, usq; ad sanguinem Zachariae, filii Barachiae, quem occidistis inter Templum & Altare. Amen dico vobis: Venient hæc omnia super generationem istam. Hierusalem, Hierusalem, quæ occidis Prophetas, & lapidas eos, qui ad te missi sunt: Quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, & noluiti? Ecce, relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico enim vobis: Non me videbitis amodo, donec dicatis: Benedictus qui venit in nomine Domini.

In recitato hodierno Evangelio refert Evangelista Matthæus, quomodo Christus alloquutus sit Judæos, dicendo: Ecce mitto vobis Prophetas & Sapientes & Scribas, ex quib; quosdam occidetis & crucifigetis, quosdam flagellabitis in Synagogis vestris, & persequuturi estis ab una civitate in aliam, ut super vos veniat omnis sanguis justus, effusus super terram, à sanguine justi Abели, usq; ad sanguinem Zachariae Barachiae filii, quem occidistis inter templum & altare. Quodq; omne hoc venie super hanc generationem. Postea exclamat Christus, alloquens civitatem Hierosolymam, dicendo: Jerusalem, Jerusalem, quæ occidis Prophetas, & lapidas ad te

te missos, quoties volui congregare filios tuos sicut gallina congregat pullos suos sub alas suas, & noluitis: ecce domus vestra erit deserta, dico enim vobis, post hac non videbitis me, donec dixeritis, benedictus, qui venit in nomine Domini.

Monemur in hoc Evangelio, diligentè observandum esse tertium præceptum decalogi: Memento ut diem sabbathi sanctifices. Ut Deum timeamus & diligamus, ne divinos sermones & verbum ejus contemnamus: Sed ut sanctum reputemus libenter audiamus & discamus: Ut pios doctores Ecclesiæ amemus & honoremus, caueamus ne illis ægrè faciamus, occidendo, flagellando, persequendo:

P A R T E S.

I. Quomodo CHRIſtus arguat & reprehendat Iudeos,
propter contemptum verbi sui.

II. Quomodo eis minetur gravissimas penas temporales & spirituales.

Atq; hæ sunt istæ partes, quas hac vice brevitè & simpliciter tractare constituimus: Omnipotens & aeternus Deus Pater noster cœlestis dilectissimus, nobis omnibus benedicat, eunq; utiliter & fructuose cedere faciat.

P A R S P R I M A.

In quâ meditamur.

I. Quod Christus dicat Judæis:

Ecce. Ecce (inquit) mitto vobis &c. Hæc particula attentionem requirit sicut ex hesterno Evangelio audivimus: angelum Domini dicentem pastoribus, nolite timere: Ecce enim Evangelizo vobis gaudium magnum, q;d erit omni populo, quia natus est vobis hodie Salvator, qui est

Christus Dominus in civitate David. Vult itaq; Christus Judæos admonere, ut diligenter perpendant ac cogitent, magnum quid esse quod Christus velit ipsis dare & mittere sinceros doctores & verbi Dei præcones fideles, quales sunt Prophetæ, Sapientes, & Scribæ.

L. C. Hinc percipimus, sinceros doctores, pro singulari Dei dono esse habendos'. Vult CHRISTUS nos attendere & diligenter considerare, quod veri & sinceri Ecclesiæ pastores, verè sint donum Dei. Sic enim Christus de iis loquitur, dicens: Ecce mitto vobis Prophetas &c. Nolite hos Prophetas, hos Sapientes vili penderere, & pro quisquilijs habere ut impij solent; sed estimate eos magni ut donum Dei bonum, ut operarios in messe Domini, ut dispensatores fideles mysteriorum Dei. Idem dixit Paulus de de suo Timotheo, nolens ut quis eum contemneret. Nemo inquit contemnat juventutem tuam 1. Tim. 4. v. 13,

II. Quod Christ⁹ faciat mentionem missionis.

Ecce ego inquit Christus, mittto ad vos Prophetas & Sapientes & Scribas'. Quasi dicat ego qui sum filius Dei vivi Matth. 16. Qui sum filius patris mei dilectus Matth. 3. & 17. Ego, cui omnis potestas in cœlo & terrâ data est. Matth. 28. Et qui sum vobiscum usq; ad consumationem seculi. Qui sum venturus ad iudicandum vivos & mortuos, quem aliquando videbitis venientem in magnâ majestate & gloriâ, de quo dicturi estis. Benedictus qui venit in nomine Domini. Ego mittio Prophetas, Sapientes & Scribas, meâ authoritate & mandato, Illi veniunt, ideoq; quicquid annunciant, in nomine meo hoc faciunt, hoc docent, hoc prædicant & proponunt, ideoq; vestrum est obtemperare illorum

monitis, nam cui illos audit, me audit, qui illos speni, me spenit, qui me spenit, spenit eum qui misit me, patrem coelestem. Recte feceritis si illis auscultetis & verbis eorum credatis: si quidem a me sunt missi, meum est quod docent ac proponunt, de me testantur ideoque testimonium illorum recipite.

L. C. Vocatio ministrorum verbi est necessaria sive illa sit meditata per Ecclesiam & consistorium, prout hodie vocatur ministri Ecclesia. Sive immediata, qualis fuit Prophetarum & Apostolorum, ut Christus hic loquitur: Ecce ego mitto ad vos Prophetas, Sapientes & Scribas. Ideoque quantumvis docti sint aliqui, sint Prophetae, sint Sapientes sint Scribæ, nisi vocati sint legitimè ministri non sunt, nec placet Deo eorum ministerium. Sed de illis conqueritur apud Jeremiam 23. Currebant & non mitrebam eos. Judæi miserunt ad Iohannem Baptizatam Sacerdotes, & Levitas ex Jerusalem, ut quærerent ex eo, quâ authoritate doceret & Baptizaret? An esset Christus? an Elias? an Propheta? in quo recte fecerunt, volentes certi esse de ejus vocatione, Joh. 1. Et postea quoque multi ad eum exiverunt, conciones ejus audierunt & ab eo baptizati sunt.

III. Quod Christus faciat mentionem Prophetarum, Sapientum & Scribarum.

Eece inquit CHRISTUS, mitto ad vos Prophetas, Sapientes & Scribas, hoc est viros pollentes dono prophetico, sapientia & insigni sacrarum scripturarum cognitione, quod nomine etiam Paulus Timotheum commendat 2. Tim. 3. v. 15. & 16. Et quia ab infantia sacras literas nosti, quæ te possunt instruere ad salutem, per fidem quæ est in Christum JEUM. Omnis enim scriptura divinitus inspi-

gata, utilis ad docendum, ad arguendum, ad corrigen-
dum, ad erudiendum in iustitiam, ut perfectus sit homo
Dei, ad omne opus bonum instructus". (*Quæst. 1.*)

L. C. In Ecclesia Dei, ministri ejus varia habent dona
ad ædificationem & incrementum Ecclesiæ, ut docet A-
postolus multis verbis. 1. Cor. 12. ¶. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11.
12. 13. 14. 15. 16. 17. usq; ad finem Capitis". Et quamvis
in Ecclesiâ hodiernâ tot dona non sint conspicua, quot
tempore Apostolorum fuerunt; nihilominus cernitur in
Ecclesiæ ministris non exigua donorum varietas. O-
mnia autem dona debent ita esse comparata, ut per illa in-
servimus proximo, omnia fiant ad ædificationem non
ad destructionem..

IV. Prædictionē eventus Pro-

phetarum, Sapientum & Scribarum.. Hic eventus vel
exitus sic describitur: quosdam ex eis occidetis, & cru-
cifigetis, & quosdam ex eis flagellabitis in Synagogis ve-
stris & persequemini de unâ civitate in alteram. Quasi
dicat Christus: scio vos Judæos & Phariseos dicere, si
fuissimus in diebus patrum nostrorum non essemus so-
ciij eorum in sangvine Prophetarum; ædificatis sepulchra
Prophetarum, & ornatis monumenta justorum; itaq; te-
stimonio estis vobis met ipsiſ q.d filij sitis eorum, q. Pro-
phetas occiderūt. Vos impletis mensuram patrum vestro-
rū, serpentes, progenies viperarum Matth. 23. (*Quæst. 2.*)

L. C. Magnus turor est hominum impiorum, quando
non verentur tam male excipere legatos Domini, opera-
rios Domini in messe ejus, dispensatores mysteriorum
eius, qui annuncient eis bona, qui annuncient eis pacem,
qui vocent eos ad nuptias, ad prandium.. Lapidabant
impij Judæi, uti ex hodiernâ Epistolâ percipimus inno-

centem Stephanum fideliter illos de viâ salutis per fidem
in Christum, informantem Act. 7. Quomodo Judæi Pau-
lum tractaverint patet 2. Cor 11. vers. 24. Debebant
potius eos cum gaudio excipere, beneficia eis exhibere,
eos cibando, potando, vestiendo, hospitio excipiendo,
benè de eis loquendo contra vim & injuriam defenden-
do. Verùm contrarium faciunt impij, occidunt, cruci-
figunt, flagellant, persecuntur veros doctores. Caven-
da autem est ejusmodi impietas, neq; enim illa Deum la-
tet; Sed est coram eo, eamq; Deus indignè fert, ejusq;
pœnam temporalem & æternam minatur, ut in secunda
parte audiemus.

SECUNDA PARS.

Quemadmodum Christus in primâ parte graviter
arguebat Judæos, propter iuhumanitatem eorum
adversus missos à se Prophetas, Sapientes & Scribas:
Ita in secunda parte exponit, quæ poena ipsos maneat,
sive quomodo velit Deus aliquando ulcisci hanc illo-
rum crudelitatem & ingratitudinem.

In quâ meditamur:

I. Quod Christ⁹ dicat omnem

sangvinem justum, qui effusus est in terram, à sangvine
justi Abelis usq; ad Zachariæ Barachiæ filij sanguinem,
qui est occisus inter templum & altare; venturum super
eos. Hac oratione Christus minatur ipsis, grave judi-
cium in genere propter illorum crudelitatem, videlicet
quod rei habeantur omnis justi sanguinis, qui effusus est
ab occisione Abelis, usq; ad Zachariæ occisionem.
Hoc est, in numero sint omnium homicidarum, sors illo-

sum erit eadem, quæ futura est omnium impiorum, homicidarum & crudelium hominum. Fit mentio occisionis Abelis justi hominis qui à fratre Cain occisus est, nullam ob culpam, sed quod pius esset, & ex fide maius sacrificium obtulisset Deo quam Cain, & Deo inde gratior extiterit, Deus ad ipsum respexerit, ad Cain vero non. Fit mentio etiam Zachariae Barachiae filij, qui occisus dicitur inter templum & altare. Habebant Judæi altaria quædam extra templum, atq; ita hic Zacharias propter suam pietatem & constantiam in verâ doctrinâ ab inpijs Judæis, inter quoddam altare & templum trucidatus est. Quis hic Zacharias fuerit, an ille de quo scribitur 2. Paralip. 24. vers. 17. 18. 19. 20. 21. 22. an aliquis Johannis Baptiste pater, ut quidam sentiunt; non opus est multum disputare. Non vero inde colligendum est, quod non plures sint occisi Prophetæ pīj & sancti homines præter Abelem & Zachariam; sed voluit Christus hos nominare tanquam notissimos tunc temporis, & quod propter suam innocentiam populo essent noti: nec dubium est quin Christus quoq; ad hanc classem videlicet Caini & occidentium Zachariam referat etiam illos, qui seipsum occisuri essent & ejus Apostolos, nec non omnes psequutores Evangelij & interfectores Prophetarum, Scribarum & Sapientum usq; ad finem mundi. Hanc comminationem Christus repetit, dicens: Amen dico vobis, omnia hæc venient super generationem hanc. Atq; hæc est comminatio generalis, in qua Christus non exprimit certam speciem poenæ; sed poenam venturam esse dicit. Quando inquit, omnis sanguis iustus effusus veniet super vos, & super generationem hanc, loquitur Christus de peñâ sanguinis effusâ & vindictâ. Sicuti Moses scribit de sanguine Abelis, quod

vox sanguinis fratris clamaverit ad Deum de terrâ. Et Deus mox horribilem maledictionem pronunciaverit in Cainum, dicens: nunc igitur maledictus eris super terram, quæ aperuit os tuum, & suscepit sanguinem fratris tui de manu tua, cumq; operatus fueris eam, non dabit tibi vim suam, vagus & profugus eris super terram, Gen. 4. vers. 14. (Quæst. 3.)

L. C. Qui persequuntur pios & sinceros doctores, Prophetas, Scribas & Sapientes, non impunè hoc facient, visitabit Deus illorum impietatem, ingratitudinem & crudelitatem, ut sentiant & intelligent so malè fecisse. Ideoq; maturè eis deliberandum quid faciant, cùm verbum Dei, ejusq; ministros odio prosequuntur, quando fremunt gentes, & populi meditantur inania. Quando Reges terræ & principes consultant adversus Dominum & adversus Christum ejus, dicentes; dirumpamus vincula eorum, & projiciamus à nobis funes ipsorum. Tunc enim qui habitat in cœlis, irridebit eos, & Dominus subfañabit eos'. Loquetur ad eos in ira sua, & in furore suo conturbabit eos'. Ideoq; Reges intelligite, erudimini qui judicatis terram, servite Domino in timore, exultate ei in tremore. Apprehendite disciplinam ne quando irascatur Dominus. Psalm. 2. Et Christus Saulum se persequentem, id est viros & foeminas pias in se credentes, sic alloquitur: quid me persequeris, durum est tibi contra stimulum calcitrare Act. 9:5.

II. Quomodo Christ⁹ certam

pœnam exprimat, dicens: Jerusalem, quæ occidis Prophetas, & lapidas, qui ad te missi sunt, quoties volui te congregare, sicut gallina congregat pullos suos, sub alas suas, & noluitis. Ecce, domus vestra deserta erit, dico

enim vobis, quod non videbetis me posthae, donec dicitur: Benedictus qui venit in nomine Domini. In hac combinatione Christus causam poenae venturae, & ipsam poenam exprimit. Causam poenae 1. Dicit hanc esse, quod incolae Hierosolymae soliti sint communiter occidere Prophetas, & lapidare viros sanctos ad se missos, pios & sinceros verbi Dei doctores: ita ut non alibi feret Propheta occisus legatur nisi Hierosolymae. 2. Etiam hanc causam poenae venturae ponit, videlicet quod ipse met Christus in propria persona voluerit congregare Judaeos, sicut gallina congregat pullos suos sub alas suas, & noluerunt. Quasi dicat Christus: non solum misi ad vos Prophetas, Sapientes & Scribas; sed etiam ipse met veni a patre meo missus, concionatus sum vobis, & summa cura & solicitudine, etiam cum lachrymis quæsivi vestram salutem, sicut gallina querulâ voce, & magno desiderio congregat pullos suos, ne aliquid incommodi sentiantur. (A) Reprehendit itaq; Christus Judaeos, quod non solum Prophetas, Sapientes & Scribas contempserint; sed etiam suas conciones neglexerint, & a Christo congregari noluerint.

L. C. 1. Apparet ex his Christi verbis, graves poenas non infligi a Deo, nisi propter gravia delicta. Et quia contemptus verbi Dei & annunciationis Evangelij, omnium gravissimum meritum statuitur peccatum: sic Deus etiam poenam gravissimam verbi sui contemptoribus minatur & infligit etiam uti mox audiemus.

L. C. 2. Videmus singularem Christi curam ac solicitudinem de hominum salute: quando se comparat gallina, dicens: quoties volui congregare filios tuos, sicut gallina congregat pullos suos sub alas suas. Hoc genus animalium, ut ait Augustinus, magnum affectum in filios ha-

habet: ita ut eorum infirmitate ipsa infirmetur, & quod
difficilius in cæteris animantibus invenies: alis suis filios
suos protegens, contra milvum pugnet. Hæc cura
Christi pro nostra salute, defensione & protectione con-
tra Diabolum, maximam nobis afferit consolationem.
Non est quod timeamus Diabolum & malos homines,
habitamus in adjutorio Altissimi. Sicut David canit
Psal. 91. per totum Psalmum.

III. Poenæ Specialis descri- ptionem.

Hæc duplex est, 1. temporalis his verbis. Ec-
ce domus vestra erit deserta... Intelligit autem Christus
per hanc domorum desolationem, horribilem illam de-
vastationē urbis Jerusalem, quæ postea per Romanos fa-
cta est. Cujus Historia in Ecclesia annuatim proponitur...

L. C. Domorum & civitatum destructiones & de-
vastationes sunt poenæ contemptus & neglectus verbi Dei.
Ideoq; qui bella, hostes timet, qui domus suæ destruc-
tionem & devastationem timet, ille amet verbum Dei, &
finat illud habitare apud se copiose & opulenter, libenter
frequentet templum, quod est domus orationis, audiat
docentes & commonentes, & sic habebit pacem Christi
& spiritualem & temporalem. Nam Christus in hodierno
Evangelio expressè pronunciat, quod domus Judæo-
rum ideo desertæ mansuræ essent, propterea quod Pro-
phetas, Sapientes, & Scribas ad se missos occiderint,
crucifixerint, lapidaverint, flagellaverint, persecuti sint.
Ideo quod etiam Christum ipsum, qui instar gallinæ con-
gregantis pullos sub alas suas, etiam congregare eos vo-
luerit; interfecerint.

2. Poena Spiritualis, quæ est gravissima & terribilissima

quam Christus indicat, dicens: nō videbitis me posthac, donec dicatis: Benedictus, qui venit in nomine Domini. Quasi diceret Christus: hæc vobis relinquo benè consideranda, moneo ut emendetis vos, ut caveatis futura mala. Ego quidem posthac non amplius visibiliter vobis cum conversabor, nec me videbitis ante extremum diem, quando venturus sum in magna gloria & Majestate cum omnibus sanctis angelis ad judicandum vivos & mortuos; Et tunc me videbunt Judæi tum viventes, tunc confitebuntur, qđ jam vos negatis: me esse benedictum Deum & hominem, verum mundi Salvatorem, à Deo missum, sive in nomine Dei venientem. (Quæst 4.) (B)

L. C. Omnipotens futurum est iudicium, & omnes contemptores verbi Dei judicabuntur, & illorum pars erit in stagno ardente sulphure & igne, cum divite epulone contempnente Mosen & Prophetas. Luc. 16.

Hæc dicta sunt de hisce duabus partibus, quarum 1. Ut audivistis erat, quomodo Christus arguit & reprehendit Judæos propter contemptum verbi sui 2. Quomodo Christus eis minatus sit gravissimas poenas temporales & spirituales.

Clementissime Deus, Pater Domini nostri IESU CHRISTI, mitte nobis semper & indefinenter fideli operarios in nosse ius, & largire nobis gratiam illos libenter & placide audiendi. Absit à nobis odium, malevolentia, persequitio adversus pios doctores. Faxit Deus, ut illos honorare queamus, & cum illis communicare omnia bona, qui nos verbo DEI informant, & ad pie vivendum in hac vita instruunt, & tandem ad cœlestem viam nos ducunt, per & propter Dominum nostrum Iesum Christum, cui laus, honor & gloria in sempiterna secula. Amen.

Benedictio & Claritas, & Sapientia, & gratiarum aetio, & honor, & virtus, & fortitudo DEO nostro in secula seculorum, Amen., Apocal. 7: 12.

Q U A E

QUÆSTIONES.

AN Differentia aliqua curiose quærenda inter Prophetas, Sapientes & Seribas? Neg.

Mos enim est scripturæ interdum plura vocabula usus surpare, ad unius rei descriptionem pleniorē sicut Ephes. 4. ii. Fit mentio Apostolorum, Prophetarum, Evangelistarum, Pastorum & Doctorum, qui mittuntur a Christo in ministerium Ecclesiæ, quos exactissimè decer-ñere nunc non facile fuerit, postquam illa mirabilis varietas donorum primitivæ Ecclesiæ magna ex parte diminuta est. Sentiunt tamen pleriq; intelligi ibi his vocibus, summos & eximos Doctores, cæteris cognitione rerum sacrarum & prudentiæ excellentiores, quorum aliqui etiam dono prophetiæ instructi sunt. Sicut etiam Lutherus multa futura prædictit, inter quæ etiam illud existimium, se vivo, Papam ejusq; sectatores nihil armis profecturos esse; sed mox se mortuo, maximas turbas daturos. Quod etiam contigit.

2. An Christus recte fecerit, quod miserit tam pios viros ad tam malos homines, qui ipsos tam male tractaturi essent? Affir.

Est enim Christus Dominus noster Magister noster, nos ejus servi, discipuliq; sumus, ejus imperio merito obedientiam præstamus, etiam cum vitæ nostræ discrimine, quod nō cedit servis & discipulis Christi male. Mors enim sanctorum, servorum & discipulorum Christi pretiosa in conspectu Domini. Psal. 116. 15.

3. Quare Abel dicatur justus, cum tamen Paul⁹ dicat ad Rom. 3. y. 23. Omnes peccaverunt, & egent gloriā DEI? Resp. Non negatur a Christo Abelem fuisse

pecca-

peccatorem; sed justus pronunciatur propter suam in-
Christum fidem, uti Epist. ad Heb. 11. v. 3. docet hisce ver-
bis: Per fidem amplius Sacrificium Abel obtulit DEO,
quam Cain: Per quam testimonium obtinuit, quod es-
set justus, testimonium perhibente DEO. Quia itaq; in
semen mulieris Messiam, firmissimâ fiduciâ credebat,
justus à D E O est pronunciatus, & in hoc Evangelio, à
CHRISTO justus nominatus, non ex operis bonitate &
qualitate, sed ex fidei sinceritate.

4. An universalis omnium Judæorum conver-
sio fiet ante ultimum diem? Resp. Videtur quidem
Paulus id dicere Rom. 11. v. 26. Et in hoc Evangelio re-
ditus & conversio gentis Judaicæ ad CHRISTum signi-
ficari videtur, quando dicitur: donec dicatis, Benedictus
qui venit in nomine Domini. Sensus autem est, quod
maxima pars Judæorum convertetur, plures videlicet
Judaï convertentur, quam illi sunt, qui non convertun-
tur. Omnium Judæorum conversionem expectandam
non esse, colligitur ex Dan. 12. v. 1. Et Apoc. 7. v. 4. Ubi
certa quædam millia, ex singulis tribubus signantur non
singuli & universi simpliciter. Et in textu Apostolico,
Rom. 11. v. 25. Per gentium plenitudinem, non intelligi-
tur simpliciter conversio singulorum individuorum
in gentilitate, sed magna ejus pars. Sicq; de conversio-
ne Judæorum, post assumptionem gentilium judican-
dum est. Qualis autem & quanta sit futura & gen-
tium assumptio, & Judæorum conversio, Deus novit.
illud dictum Salvatoris Christi, Luc. 18. vers: 8.
Quod videtur valde diminuere numerum electorum. Ita intelli-
gendum, quod licet electorum Cœtus tam magnus futurus sit, ut nemo ho-
minum eum numerare possit. Apoc. 7. v. 9. Plures tamen infideles inveni-
eatur, quam fideles.